

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC VĂN HÓA HÀ NỘI
KHOA VĂN HÓA DÂN TỘC THIỂU SỐ**

.....o0o.....

**PHONG TRÀO XÂY DỰNG GIA ĐÌNH VĂN HÓA
CỦA NGƯỜI THÁI TRẮNG Ở XÃ MƯỜNG SO,
HUYỆN PHONG THỔ, TỈNH LAI CHÂU**

KHÓA LUẬN TỐT NGHIỆP CỬ NHÂN

Giảng viên hướng dẫn: Th.S Nông Anh Nga

Sinh viên thực hiện : Bùi Đức Phong

Lớp : VHDT 14B

Hà Nội – 2012

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành khóa luận Phong trào xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng ở xã Mường So, huyện Phong Thổ, tỉnh Lai Châu tôi đã nhận được sự giúp đỡ tận tình, hiệu quả của bà con người Thái Trắng, cán bộ xã và các thôn bản ở xã Mường So, huyện Phong Thổ, tỉnh Lai Châu, các thầy cô giáo Khoa Văn hóa dân tộc thiểu số và đặc biệt là Th.S Nông Anh Nga. Nhân đây, tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành nhất đến tất cả mọi người.

Do hạn chế nhiều mặt, chắc chắn khóa luận sẽ còn nhiều khiếm khuyết, tôi rất mong nhận được những ý kiến đóng góp quý báu của tất cả mọi người quan tâm đến người Thái Trắng ở Lai Châu nói chung và ở xã Mường So, huyện Phong Thổ nói riêng.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Hà Nội, ngày 15 tháng 5 năm 2012

Bùi Đức Phong

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Lịch sử nghiên cứu	3
3. Mục đích nghiên cứu	6
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	7
5. Phương pháp nghiên cứu	7
6. Đóng góp của khóa luận	7
7. Bố cục của khóa luận	8
CHƯƠNG 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ XÂY DỰNG GIA ĐÌNH VĂN HÓA	9
1.1. Quan điểm của Đảng và nhà nước về xây dựng gia đình văn hóa	9
1.2. Khái niệm văn hóa, gia đình, văn hóa gia đình, gia đình văn hóa, văn hóa cơ sở	13
1.2.1. Khái niệm văn hóa	13
1.2.2. Khái niệm gia đình	16
1.2.3. Khái niệm văn hóa gia đình	20
1.2.4. Khái niệm gia đình văn hóa	22
1.2.5. Khái niệm văn hóa cơ sở	25
1.3. Vai trò, vị trí và chức năng của gia đình trong đời sống xã hội	
1.3.1. Vai trò, vị trí của gia đình	26
1.3.2. Chức năng của gia đình	27
1.4. Mục tiêu của cuộc vận động xây dựng gia đình văn hóa	29
1.5. Những tiêu chí cơ bản của gia đình văn hóa	30

CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG PHONG TRÀO XÂY DỰNG GIA ĐÌNH VĂN HÓA CỦA NGƯỜI THÁI TRẮNG Ở XÃ MƯỜNG SO ..32

2.1. Khái quát về người Thái Trắng ở xã Mường So	32
2.1.1. Đặc điểm tự nhiên.....	32
2.1.2. Đặc điểm dân cư và lịch sử cư trú	34
2.1.3. Đặc điểm đời sống kinh tế.....	36
2.1.4. Đặc điểm đời sống văn hóa – xã hội	37
2.2. Gia đình truyền thống của người Thái Trắng ở xã Mường So.....	40
2.3. Thực trạng phong trào xây dựng gia đình văn hóa ở xã Mường So	42
2.3.1. Quá trình vận động.....	42
2.3.2. Tổ chức thực hiện	44
2.3.3. Mục đích, yêu cầu và nội dung của phong trào xây dựng gia đình văn hóa ở xã Mường So.....	45
2.3.4. Tiêu chí để xây dựng gia đình văn hóa.....	46
2.3.5. Quá trình thực hiện phong trào.....	47
2.3.6. Những kết quả đạt được từ việc xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng.....	53
2.3.7. Những tồn tại và hạn chế trong phong trào xây dựng gia đình văn hóa hiện nay của người Thái Trắng ở xã Mường So	56

CHƯƠNG 3: MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ CỦA PHONG TRÀO XÂY DỰNG GIA ĐÌNH VĂN HÓA CỦA NGƯỜI THÁI TRẮNG Ở XÃ MƯỜNG SO HIỆN NAY58

3.1. Sự cần thiết phải xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng.....	58
3.2. Vai trò của các thành viên trong gia đình và các tổ chức Strong công tác xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng	61

3.3.Những bài học kinh nghiệm rút ra từ quá trình xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng ở xã Mường So.....	65
3.4. Phương hướng, nhiệm vụ và kiến nghị đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả của phong trào	68
3.4.1. <i>Phương hướng, nhiệm vụ</i>	68
3.4.2. <i>Kiến nghị một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng ở xã Mường So</i>	72
KẾT LUẬN	82
PHỤ LỤC	84
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	89

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Gia đình là tế bào của xã hội, là nơi duy trì nòi giống, là môi trường quan trọng hình thành, nuôi dưỡng và giáo dục nhân cách con người, bảo tồn và phát huy văn hóa truyền thống tốt đẹp, chống lại các tệ nạn xã hội, tạo nguồn nhân lực phục vụ sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Trải qua nhiều thế hệ, gia đình Việt Nam được hình thành và phát triển với những chuẩn mực giá trị tốt đẹp góp phần xây dựng bản sắc văn hóa dân tộc. Những giá trị truyền thống quý báu như lòng yêu nước, yêu quê hương, hiếu nghĩa, hiếu học, thủy chung, yêu thương đùm bọc lẫn nhau, cần cù và sáng tạo trong lao động, bất khuất, kiên cường vượt qua mọi khó khăn thử thách đã được gia đình Việt Nam gìn giữ, vun đắp và phát huy trong suốt quá trình lịch sử dựng nước và giữ nước. Qua các thời kỳ, cấu trúc và quan hệ trong gia đình có thay đổi, nhưng những chức năng cơ bản của gia đình vẫn tồn tại và gia đình vẫn là một nhân tố quan trọng, không thể thiếu trong sự nghiệp phát triển kinh tế, xã hội của đất nước.

Gia đình chính là cái nôi nuôi dưỡng hoàn thiện thể chất và tinh thần, chuẩn bị hành trang cho mỗi cá nhân hòa nhập vào cộng đồng xã hội, là nơi chuyển giao, truyền bá cho các thế hệ vừa phát huy những nét đẹp của văn hóa truyền thống vừa tiếp thu những tinh hoa văn hóa của thời đại.

Sinh thời chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói: *“Rất quan tâm đến gia đình là đúng, vì nhiều gia đình cộng lại mới thành xã hội, xã hội tốt thì gia đình càng tốt, gia đình tốt thì xã hội mới tốt. Hạt nhân của xã hội là gia đình. Chính vì vậy muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội là phải chú ý đến hạt*

nhân tốt” (Trích bài nói của Bác Hồ tại hội nghị cán bộ dự thảo luật Hôn nhân và Gia đình, Tháng 10/1959)

Và cho đến nay, vấn đề gia đình đã và đang được các nhà nghiên cứu tiếp cận ở nhiều góc độ khoa học khác nhau: Tâm lý học, xã hội học, dân tộc học và đã cho ra nhiều công trình nghiên cứu đạt kết quả cao.

Quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa, đô thị hóa và hội nhập quốc tế tạo ra nhiều cơ hội và điều kiện, đồng thời cũng đặt gia đình và công tác xây dựng gia đình trước nhiều khó khăn, thách thức. Mặt trái của cơ chế thị trường và lối sống thực dụng đã tiếp tục tác động mạnh tới các giá trị đạo đức truyền thống tốt đẹp và lối sống lành mạnh. Sự phân hóa giàu nghèo sẽ tiếp tục tác động vào số đông các gia đình, nếu không được hỗ trợ, không được chuẩn bị đầy đủ, nhiều gia đình sẽ không đủ năng lực đối phó với những thay đổi nhanh chóng về kinh tế - xã hội và không làm tròn các chức năng vốn có của mình.

Xây dựng gia đình văn hóa là một việc làm cần thiết đúng với chủ trương của Đảng và Nhà nước là nguyện vọng của nhân dân về phát triển nông thôn miền núi và nền văn hóa mà nhân dân ta xây dựng là nền văn hóa thống nhất mà đa dạng trong cộng đồng các dân tộc Việt Nam. Vấn đề xây dựng gia đình văn hóa đã góp phần đáp ứng nhu cầu phát triển văn hóa của nhân dân, đặc biệt là đồng bào vùng dân tộc thiểu số. Chúng ta ai cũng mong muốn một gia đình hạnh phúc, một gia đình đầy ắp tiếng cười của trẻ thơ và ánh mắt mừng vui của tuổi già. Quá trình tạo dựng hạnh phúc gia đình chính là quá trình tạo dựng văn hóa gia đình trên cơ sở lấy văn hóa gia đình truyền thống tốt đẹp làm gốc để từ đó giữ gìn và phát huy đồng thời tiếp thu những tinh hoa văn hóa của thời đại để xây dựng gia đình văn minh, hạnh phúc và hiện đại.

Việc tìm hiểu gia đình văn hóa truyền thống và phát huy những yếu tố tích cực của nó trong đời sống hiện đại là một việc làm thể hiện sự trân trọng quá khứ và chú ý tới tương lai. Đề tài nghiên cứu: ***“Phong trào xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng ở xã Mường So, huyện Phong Thổ, tỉnh Lai Châu”*** chính là nhằm góp phần tạo ra một đơn vị có đời sống văn hóa tinh thần phong phú, lành mạnh đáp ứng nhu cầu văn hóa đa dạng và không ngừng phát triển của đồng bào Thái Trắng và nâng cao tính tự quản của gia đình các dân tộc khác ở cộng đồng trong công cuộc xây dựng nếp sống văn minh.

Với lý do đó, là sinh viên đang học tập tại khoa Văn hóa dân tộc thiểu số, trường Đại học Văn hóa Hà Nội, tôi đã chọn đề tài nghiên cứu này với mong muốn góp một phần công sức nhỏ bé của mình vào việc giữ gìn những nét văn hóa truyền thống tốt đẹp của dân tộc Thái Trắng, nâng cao ý thức về nghĩa vụ gia đình đối với mọi lớp người, kết hợp và phát huy vai trò của xã hội, của tập thể lao động, nhà trường, cộng đồng dân cư trong việc chăm lo, bồi dưỡng, hình thành nhân cách cao đẹp và nếp sống văn hóa.

2. Lịch sử nghiên cứu

Ngay từ những ngày đầu cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng ta rất quan tâm đến vấn đề gia đình và xây dựng gia đình mới - gia đình văn hoá. Từ đó đến nay, cùng với nhiều chủ trương, chính sách về phát triển đất nước, xây dựng gia đình văn hoá được xem là một trong những nhiệm vụ quan trọng của xây dựng nền văn hoá tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Xây dựng văn hoá gia đình và gia đình văn hoá trở thành nhiệm vụ quan trọng trong phong trào *“Toàn dân đoàn kết xây dựng đời*

sống văn hoá”. Trong quá trình đổi mới đất nước, vấn đề này đã thu hút sự quan tâm của các nhà lãnh đạo, quản lý, các nhà khoa học.

Thứ nhất, Những kết quả nghiên cứu về gia đình, văn hoá gia đình, xây dựng gia đình văn hoá của các tổ chức: Ủy ban Quốc gia vì sự tiến bộ của phụ nữ, Viện Nghiên cứu Phát triển Xã hội, Viện nghiên cứu gia đình và giới, Viện Nghiên cứu Giáo dục, Trung tâm nghiên cứu khoa học về gia đình và phụ nữ. Ví dụ:

- *Một vài nét nghiên cứu về gia đình Việt Nam* (1990), của tập thể tác giả Trung tâm Nghiên cứu khoa học về Gia đình và Phụ nữ, thuộc Trung tâm Khoa học Xã hội và Nhân văn Quốc gia. Trong công trình này, các tác giả đã nghiên cứu về vai trò, vị trí của gia đình trong xã hội, nhưng mới chỉ đặt vấn đề và gợi ý là chủ yếu.

- *Những nghiên cứu xã hội học về gia đình Việt Nam* (1991), của tập thể tác giả của Viện Xã hội học thuộc Trung tâm Khoa học Xã hội và Nhân văn Quốc gia phối hợp với Khoa Xã hội học Trường Đại học Gothenburg (Thụy Điển), Nxb Khoa học xã hội xuất bản. Trong công trình này, các tác giả Việt Nam và Thụy Điển đã tiến hành khảo sát thực tiễn ở nhiều tỉnh, thành trong cả nước về đặc điểm gia đình Việt Nam trước những năm 1990.

- *Văn minh phương Đông và gia đình Việt Nam truyền thống* (1994), Trung tâm Khoa học Xã hội và Nhân văn Quốc gia do Quỹ Toyota Foundation tài trợ, đã có những khảo sát và nghiên cứu, đánh giá bước đầu về gia đình truyền thống ở Việt Nam qua một số thời mốc lịch sử của Việt Nam.

Thứ hai, những nghiên cứu về vai trò của văn hoá gia đình và sự biến đổi của gia đình, giá trị văn hoá gia đình trong bối cảnh đổi mới của đất nước.

- *Gia đình Việt Nam với chức năng xã hội hoá* (1998) của tác giả Lê Ngọc Văn, NXB Giáo dục, Hà Nội.

- *Văn hoá gia đình và sự phát triển xã hội* (1994) của nhiều tác giả, do nhà văn Lê Minh chủ biên, NXB Văn hoá dân tộc, Hà Nội.

- *Người phụ nữ trong văn hoá gia đình đô thị* (2003) của TS.Lê Quý Đức và Ths. Vũ Thị Huệ, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.

- *Văn hoá gia đình với việc hình thành và phát triển nhân cách trẻ em* (2001) của PGS.TS Lê Như Hoa, NXB Văn hoá thông tin, Hà Nội.

- *Văn hoá gia đình Việt Nam* (2007) của GS.Vũ Ngọc Khánh, NXB Thanh Niên, Hà Nội.

- *Gia đình Việt Nam trong bối cảnh đất nước đổi mới* (2003) của GS.Lê Thi (kết quả Cuộc điều tra về gia đình Việt Nam có quy mô lớn nhất từ trước tới nay), NXB Khoa học xã hội, Hà Nội...

Các công trình nghiên cứu trên đã đề cập tới những vấn đề lý luận và thực tiễn về gia đình, văn hoá gia đình, xây dựng gia đình văn hoá, sự biến đổi của gia đình và văn hoá gia đình trong bối cảnh mới, những vấn đề của gia đình Việt Nam từ truyền thống đến hiện tại, cũng như ảnh hưởng của văn hoá gia đình đối với sự phát triển của cá nhân nói riêng và xã hội nói chung.

Ngoài ra, còn có hàng trăm bài viết mỗi năm, đã được đăng tải trên các sách báo, tạp chí nghiên cứu về văn hoá gia đình và xây dựng gia đình văn hoá trong cơ chế thị trường.

Nhìn chung, các công trình khoa học trên có liên quan trực tiếp hay gián tiếp đến vấn đề nghiên cứu của đề tài cả về phương diện lý luận và thực tiễn. Điều đáng lưu ý, tất yếu các giá trị văn hoá văn hoá gia đình và những yêu cầu về xây dựng gia đình văn hoá ở nước ta, có sự biến đổi cùng với sự biến đổi về kinh tế - xã hội trong từng giai

đoạn lịch sử. Mặt khác, mỗi địa bàn khác nhau, tùy vào những điều kiện, hoàn cảnh và văn hoá truyền thống khác nhau, mà văn hoá gia đình và xây dựng gia đình văn hoá có những yêu cầu khác nhau. Vì vậy nghiên cứu về phương diện này đang có nhiều khoảng trống.

Những công trình trên đây mới chủ yếu đề cập đến gia đình, văn hoá gia đình, gia đình văn hoá nói chung, song chưa đề cập đến vấn đề văn hoá gia đình và xây dựng gia đình văn hoá ở vùng văn hóa dân tộc thiểu số. Có thể khẳng định, cho đến nay ở tỉnh Lai Châu cũng chưa có một công trình nào nghiên cứu về vấn đề xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng ở xã Mường So. Vì vậy, thông qua nghiên cứu, đề tài sẽ giúp tôi có cái nhìn toàn diện và hệ thống hơn về vấn đề xây dựng gia đình văn hoá ở tỉnh Lai Châu hiện nay.

3. Mục đích nghiên cứu

Bước đầu tìm hiểu vấn đề xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng ở xã Mường So, hiểu được nếp sống và phong tục tập quán của người dân nơi đây.

Tìm hiểu tác động của các yếu tố truyền thống trong gia đình người Thái Trắng ở xã Mường So tới việc xây dựng gia đình văn hóa hiện nay.

Góp phần tạo ra một đơn vị có đời sống văn hóa tinh thần phong phú, lành mạnh đáp ứng nhu cầu văn hóa đa dạng, không ngừng phát triển của đồng bào Thái Trắng và nâng cao tính tự quản của gia đình các dân tộc khác trong xã trước cuộc xây dựng nếp sống văn minh, gia đình văn hóa hiện nay và trong tương lai.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- “*Phong trào xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng ở xã Mường So, huyện Phong Thổ, tỉnh Lai Châu*” là đối tượng nghiên cứu của đề tài.

- Phạm vi nghiên cứu: Nghiên cứu về Người Thái Trắng trong phạm vi xã Mường So.

5. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài dựa trên cơ sở phương pháp luận duy vật biện chứng, duy vật lịch sử, quán triệt đường lối đổi mới của Đảng và Nhà nước về văn hóa, đồng thời vận dụng tổng hợp các phương pháp sau:

- *Phương pháp phân tích tổng hợp*: Áp dụng trong phân tích làm rõ các giá trị trong nếp sống và phong tục tập quán liên quan đến gia đình người Thái Trắng ở xã Mường So.

- *Phương pháp điền dã*: Đây là phương pháp chủ yếu của đề tài, trên cơ sở nghiên cứu thực địa, thực hiện quan sát, phỏng vấn, ghi chép, chụp ảnh, ghi hình, ghi âm để nắm bắt về đời sống gia đình của đồng bào Thái Trắng ở xã Mường So.

- *Phương pháp chuyên gia*: Đề tài có tham khảo các ý kiến phân tích, đánh giá của các cán bộ nghiên cứu dân tộc học và các cán bộ văn hóa ở Lai Châu.

6. Đóng góp của khóa luận

Đây là đề tài nghiên cứu đầu tiên về “*Phong trào xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng ở xã Mường So*”. Hi vọng khóa luận này sẽ góp phần bổ sung tư liệu vào việc xây dựng đời sống văn hóa ở vùng đồng bào dân tộc Thái Trắng nói riêng và việc xây dựng đời sống văn hóa cơ sở ở vùng đồng bào các dân tộc thiểu số ở nước ta nói chung.

Kết quả nghiên cứu sẽ góp phần vào việc định hướng phát triển các chính sách văn hóa, xã hội. Góp phần gìn giữ và phát triển văn hóa của người Thái Trắng ở xã Mường So trong sự nghiệp xây dựng gia đình văn hóa hiện nay.

7. Bộ cục của khóa luận

Ngoài phần mở đầu, kết luận, danh mục tài liệu tham khảo và phụ lục, khóa luận được kết cấu gồm:

Chương 1: *Cơ sở lý luận về xây dựng gia đình văn hóa*

Chương 2: *Thực trạng phong trào xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng ở xã Mường So*

Chương 3: *Một số giải pháp và kiến nghị nhằm nâng cao hiệu quả của phong trào xây dựng gia đình văn hóa của người Thái Trắng ở xã Mường So hiện nay*

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban tư tưởng Văn hóa TW, *Xây dựng môi trường văn hóa - Một số vấn đề lý luận và thực tiễn*, 2004
2. Báo cáo tổng kết hoạt động văn hóa thông tin năm 2009, phương hướng nhiệm vụ năm 2010 của phòng Văn hóa thông tin huyện Phong Thổ
3. Báo cáo tổng kết hoạt động văn hóa thông tin năm 2010, phương hướng nhiệm vụ năm 2011 của phòng Văn hóa thông tin huyện Phong Thổ
4. Báo cáo tổng kết hoạt động văn hóa thông tin năm 2011, phương hướng nhiệm vụ năm 2012 của phòng Văn hóa thông tin huyện Phong Thổ
5. Báo cáo tổng kết phong trào "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa" huyện Phong Thổ năm 2009
6. Báo cáo tổng kết phong trào "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa" huyện Phong Thổ năm 2010
7. Báo cáo tổng kết phong trào "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa" huyện Phong Thổ năm 2011
8. Báo cáo tổng kết hoạt động văn hóa thông tin năm 2009, phương hướng nhiệm vụ năm 2010 của ban văn hóa xã Mường So
9. Báo cáo tổng kết hoạt động văn hóa thông tin năm 2010, phương hướng nhiệm vụ năm 2011 của ban văn hóa xã Mường So
10. Báo cáo tổng kết hoạt động văn hóa thông tin năm 2011, phương hướng nhiệm vụ năm 2012 của ban văn hóa xã Mường So
11. Trần Bình (2002), *Tập quán hoạt động kinh tế của một số dân tộc ở Tây Bắc Việt Nam*, NXB Văn hóa dân tộc, Hà Nội

12. Trần Bình, *Giáo trình Văn hóa vùng Tây Bắc*
13. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, *Hỏi và đáp về xây dựng làng văn hóa, nếp sống văn hóa, tổ chức và quản lý lễ hội truyền thống*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội
14. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Vụ Gia đình (2008), *Tài liệu giáo dục đời sống gia đình, các kiến thức chung về gia đình*, Hà Nội
15. *Chiến lược xây dựng gia đình Việt Nam 2005 - 2010*
16. Nguyễn Đăng Duy (2005), *Nhận diện Văn hóa các dân tộc thiểu số Việt Nam*, NXB Văn hóa dân tộc
17. Lê Như Hoa (2001), *Văn hoá gia đình với việc hình thành và phát triển nhân cách trẻ em*, NXB Văn hóa thông tin, Hà Nội
18. Lê Quý Đức và Vũ Thị Huệ (2003), *Người phụ nữ trong văn hoá gia đình đô thị*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.
19. Vũ Phạm Thanh Hương (2008), *Quản lý nhà nước về công tác thôn tin cổ động ở cơ sở hiện nay, thực trạng và giải pháp* (Luận văn thạc sỹ quản lý văn hóa), Hà Nội
20. Vũ Ngọc Khánh (2007), *Văn hoá gia đình Việt Nam*, NXB Thanh niên, Hà Nội
21. Hoàng Bích Nga (2005), *Để có một gia đình văn hóa*, NXB Lao động xã hội, Hà Nội
22. Phan Ngọc (2004), *Bản sắc Văn hóa Việt Nam*, NXB Văn hóa thông tin
23. Nhiều tác giả (1994), *Văn hoá gia đình và sự phát triển xã hội*, NXB Văn hóa dân tộc, Hà Nội
24. Lê Thi (2003), *Gia đình Việt Nam trong bối cảnh đất nước đổi mới*, NXB Khoa học xã hội, Hà Nội

25. Trương Thìn (2005), *Hương ước xưa và quy ước làng văn hóa ngày nay*, NXB Lao động xã hội, Hà Nội
26. Nguyễn Hữu Thức (2005), *Văn hóa và xây dựng đời sống văn hóa*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội
27. Lê Ngọc Văn (1998), *Gia đình Việt Nam với chức năng xã hội hoá*, NXB Giáo dục, Hà Nội
28. *Văn bản chỉ đạo, hướng dẫn phong trào Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa*, Hà Nội
29. *Văn kiện hội nghị lần thứ năm, Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội